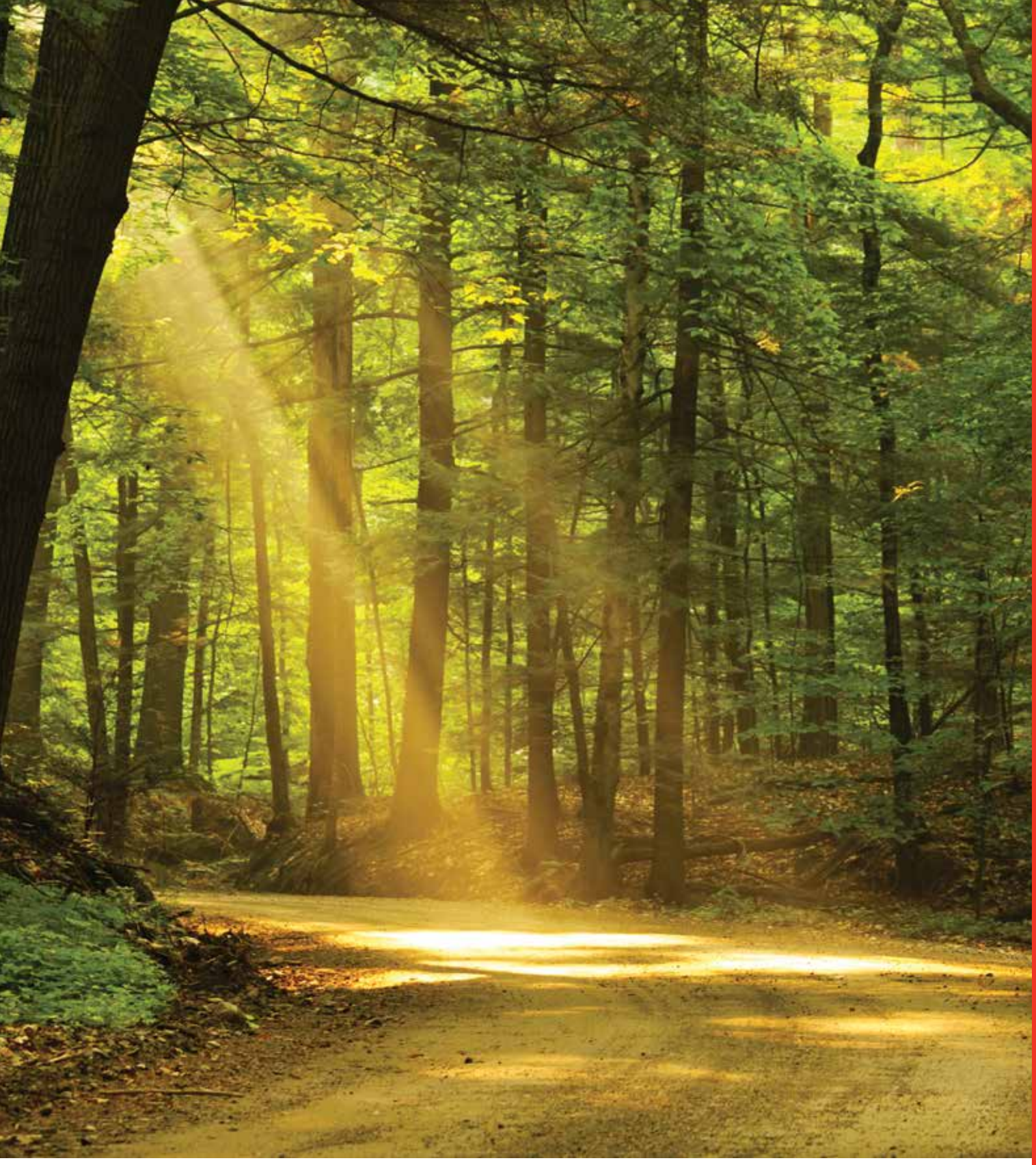

Emekliliğin Geleceği

Geleceğe yönelik tercihler

Türkiye Raporu

HSBC

Araştırma

Emekliliğin Geleceği (The Future of Retirement), HSBC tarafından küresel emeklilik eğilimleriyle ilgili olarak yaptırılan, dünyanın önde gelen bağımsız araştırma çalışmalarından biridir. Geleceğe yönelik tercihler adlı küresel rapor serinin on birinci raporudur ve 15 ülkeden 16.000'den fazla kişinin görüşünü temsil etmektedir.

Türkiye Raporu'ndaki bulgular, çalışma çağında olan (25 yaş ve üzeri) ve emekli olmak üzere toplam 1.000 kişiden oluşan ve tüm ülkeyi temsil eden bir ankete dayanmaktadır. Söz konusu anket, Ipsos MORI tarafından 2014 yılı Ağustos ve Eylül aylarında online olarak gerçekleştirilmiştir.

Emeklilere yapılan tüm atıflar kısmi veya tam emekli kişileri ifade eder.

Önemli bulgular

Halihazırda aktif olarak çalışanların yaklaşık beşte üçü (%58) çalışmayı tamamen bırakmadan önce kısmi emeklilik planlarken, mevcut emekliler arasında bunu gerçekleştirebilenlerin oranı %26 düzeyinde bulunuyor.

Emeklilerin onda dokuzundan fazlası (%92), emekli oldukları günden bu yana hayalleri ve isteklerinden en az birini gerçekleştiremediklerini söylüyor.

Çalışma çağındakileri beşte biri (%20), kazandıkları tüm parayı kendileri için harcamanın ve çocuklarının kendi birikimlerini yapmalarının daha mantıklı olduğunu söylerken, %13'ü ise gelecek nesle aktarmak üzere mümkün olduğu kadar fazla para biriktirmenin daha doğru olduğunu düşünüyor.

Çalışma çağındakilerin beşte dördünden fazlası (%82) çocuklarına miras bırakmayı planlamasına karşın, yalnızca üçte birinden fazlası (%37) kendilerine miras bırakıldığını söylüyor.

Çalışma çağındakiler ve emeklilerin beşte dördünden fazlası (%82), en az bir başka kişiye düzenli mali destek sağlıyor.

Kısmi emekliliğin yükselişi

Emeklilik olgusu gitgide şekil değiştirirken, daha az çalışma saatleri ve/veya iş değiştirmeyi içeren kısmi emeklilik yaygınlaşmaya başladı. Geleneksel anlamda emeklilik, tam zamanlı bir çalışma düzeninden daha rahat bir yaşam tarzına ani bir geçiş anlamına gelmekteydi. Günümüzde ise çalışma çağındakiler çalışma hayatından sonraki döneme daha kademeli bir geçiş istiyor.

Tam emekliliğe yavaş geçiş

Tam emeklilikten önce kısmi emekli olan kişiler, daha önceden %26'lık bir orana sahipken, çalışma çağındaki her beş kişiden neredeyse üçü (%58), tamamen çalışmayı bırakmadan önce kısmi emeklilik planlıyor. Bu kişilerin üçte birinden biraz fazlası (%35), mevcut işleri ve çalışma saatlerinden doğrudan tam emekliliğe geçmeyi planlarken, %7'si ise hiçbir zaman tam anlamda emekli olmak istemediğini belirtiyor.

Yaşça daha büyük olan kişilerin, kısmi emeklilik planları yapmaya daha yatkın oldukları görülüyor: 45 yaş üzerindeki çalışanların beşte üçünden fazlası (%63), tamamen çalışmayı bırakmadan önce kısmi emekli olmayı planlarken, 25-44 yaş aralığındakilerde bu oranın %55 olduğu görülüyor.

Bu durumun aksine, daha genç çalışanlarsa tamamen çalışmayı bırakana kadar aynı iş/kariyer çerçevesinde devam etmeyi ve aynı sürelerde çalışmayı planlıyor: Genç çalışanlar arasında her beş kişiden yaklaşık ikisi (%38), 45 yaşın üzerindekilerin %29'una kıyasla bu görüşte.

Kısmi emeklilik hayatı

Kısmi emeklilik planlayan çalışma çağındakilerin beşte ikisinden fazlası (%41), ancak daha az çalışma saatleri koşuluyla aynı işte çalışmayı istiyor. Yine aynı orandaki kişiler (%41), hem kariyerinde hem de çalışma saatlerinde değişiklik

Çalışma çağındaki her beş kişiden üçü, kısmi emeklilik beklentisi taşıyor

%35

Çalışma durumundan tam emekliliğe doğrudan geçiş

%58

Tam emeklilik öncesi kısmi emeklilik

%7

Asla tam emekli olmayan

S. Gerçekçi olarak bakacak olursanız ücretli çalıştığınız tüm bu yıllardan sonra maddi gücünüzün tam zamanlı emekliliğe ne zaman yetebileceğini düşünüyorsunuz? (Taban: Çalışma çağındaki insanlar)
S. Aşağıdakilerden hangisi, ücretli çalışmayı bırakmadan önceki planlarınızı en iyi şekilde tanımlıyor? (Taban: Çalışma çağındaki insanlar)

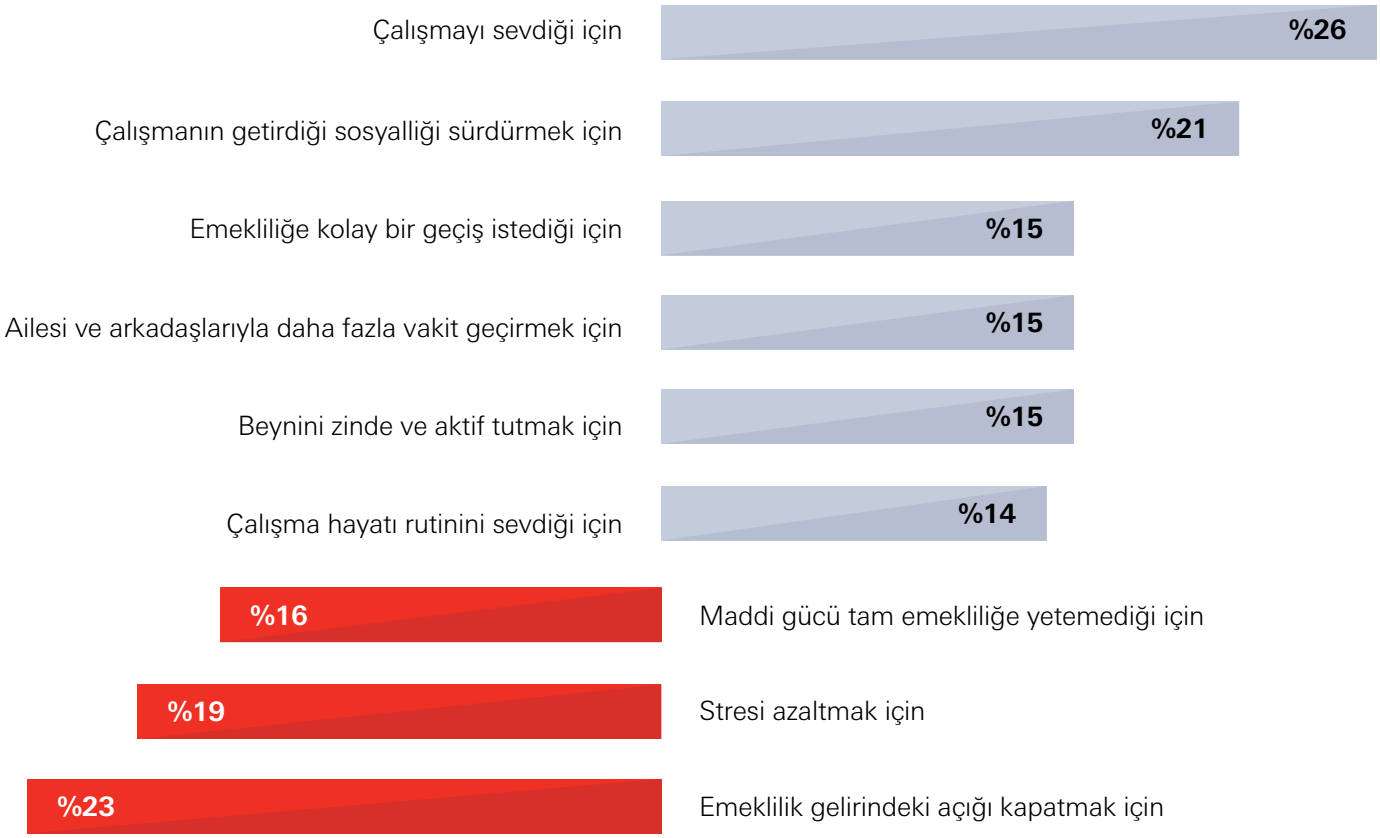

Çalışma çağındakilerin

%58'i

tam emeklilikten önce kısmi emeklilik planlıyor

Kısmi emeklilik birçoğu için zorunluluk değil tercih meselesi

S. Neden tamamen emekli olmadan önce tam zamanlı çalışma düzeninden kısmi emekliliğe geçtiniz? (Taban: Kısmi emekliler)

yapmayı planlıyor. Bu kişilerin neredeyse beşte biri (%18), çalışma saatlerinin aynı kalmasını istiyor,ancak işlerini değiştirmeyi planlıyor. Yaşı daha büyük çalışanların, tamamen çalışmayı bırakmadan önce iş değiştirme ve çalışma saatlerini azaltma planına daha yatkın oldukları görülüyor: 45 yaş üzerindekilerin %46'sı, 25-44 yaş aralığındaki çalışanların ise %38'i bu görüşte.

Tercih mi zorunluluk mu?

Pek çok insan için kısmi emeklilik olumlu bir tercih. Emeklilerin dörtte birinden fazlası (%26), çalışmayı sevdikleri için kısmi emekliliği tercih ettiklerini ifade ederken, yaklaşık beşte biri (%21) çalışmanın getirdiği sosyalliği sürdürmek istediklerini beyan ediyor. Kısmi emekliliği emekliler için çekici kılan diğer faktörler ve oranlar ise şu şekilde sıralanıyor: Emekliliğe yavaş bir geçiş süreci (%15); aile ve yakınlarına daha fazla vakit ayırmak (%15); beyinlerini zinde ve aktif tutmak (%15).

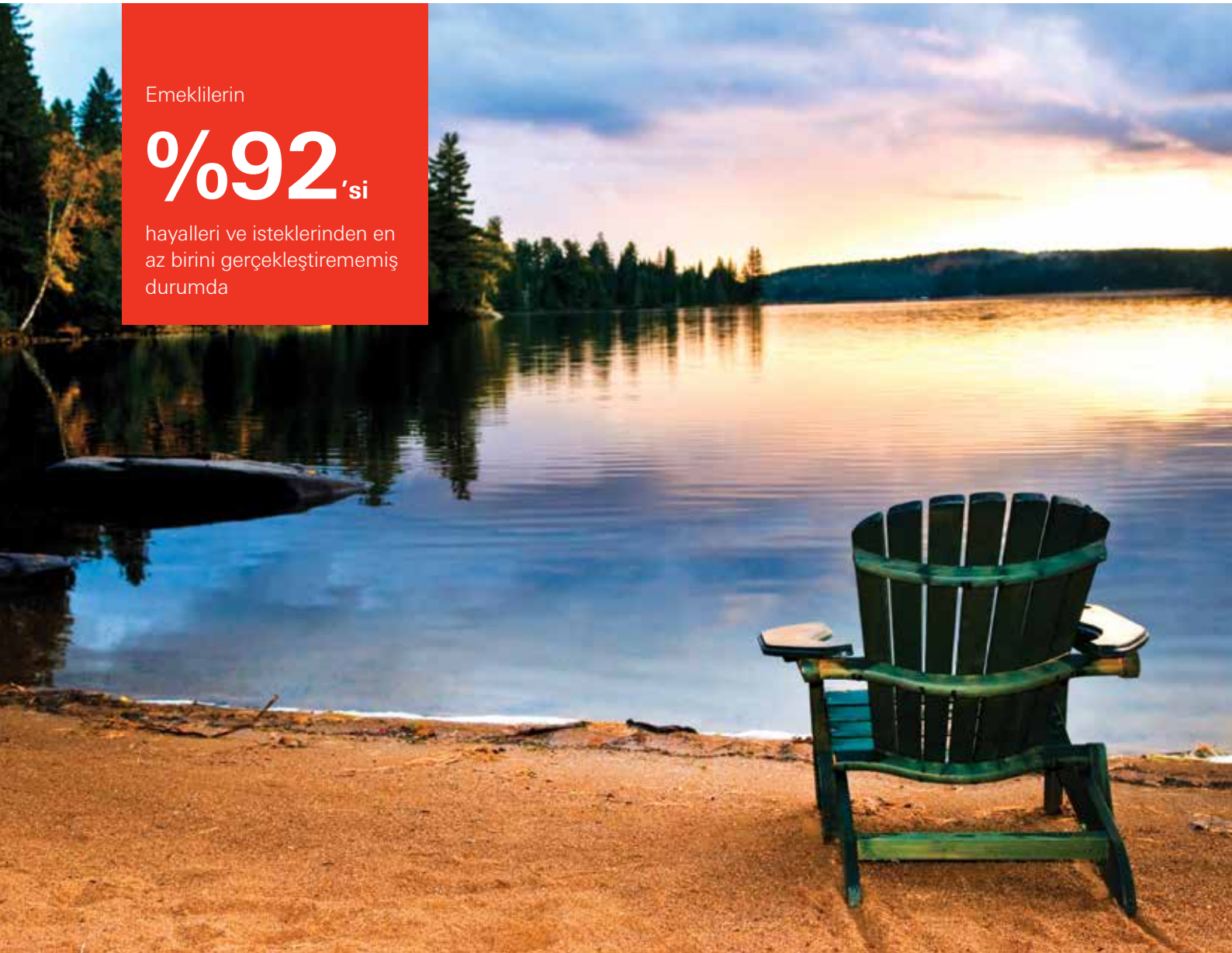
Diğerleri içinse kısmi emeklilik, daha çok bir zorunluluk sonucu ortaya çıkıyor. Emeklilerin yaklaşık dörtte biri (%23), emeklilik gelirindeki açığı kapatmaları gerektiği için, %19'u ise stres seviyelerini azaltmak için kısmi emekliliği tercih ettiklerini ifade ediyor.

Yeni emeklilik neslinin umutları ve hayalleri

Emeklilik, istediğiniz kişilerle istediğinizi yapma, onlara daha fazla vakit ayırma özgürlüğü anlamına gelebilir ve çalışma çağındaki pek çok insan bunun hayalini kurar.

Çalışma çağındakilerin yarısı (%50), emekli olduklarında aileleri ve arkadaşlarıyla daha fazla zaman geçirmek istediklerini belirtiyor. Sık sık tatile çıkmak (%47) ve uzun seyahatler gerçekleştirmek (%40) de yaygın emeklilik hayalleri arasında yer alıyor.

Çalışma çağındakilerin pek çoğu, emekli olduğunda kişisel gelişimine ve topluma fayda sağlamaya odaklanmak istiyor. 10 kişiden üçü (%30), ev bakımı/bahçe işleri gibi aktivitelere odaklanmayı planlarken, %29'u yeni bir beceri/hobi edinmek, dörtte biri (%25) ise daha fazla egzersiz/spor yapmak istiyor. Emeklilikte hayır işleri/gönüllü çalışma gibi uğraşılar da %24 ile popüler tercihler arasında yer alıyor. Kadınlarla erkeklerin istekleri arasında da farklılıklar bulunuyor. Kadınların yarısından fazlası (%52), erkeklerinse %42'si emekliliklerinde sık sık tatile çıkmayı planlıyor. Ayrıca, kadınların yüzde 34'ü emekliliklerinde ev bakımı/bahçe işleri ile uğraşmaya daha istekli. Erkeklerdeyse ise bu oran %26.

Emeklilerin

%92'si

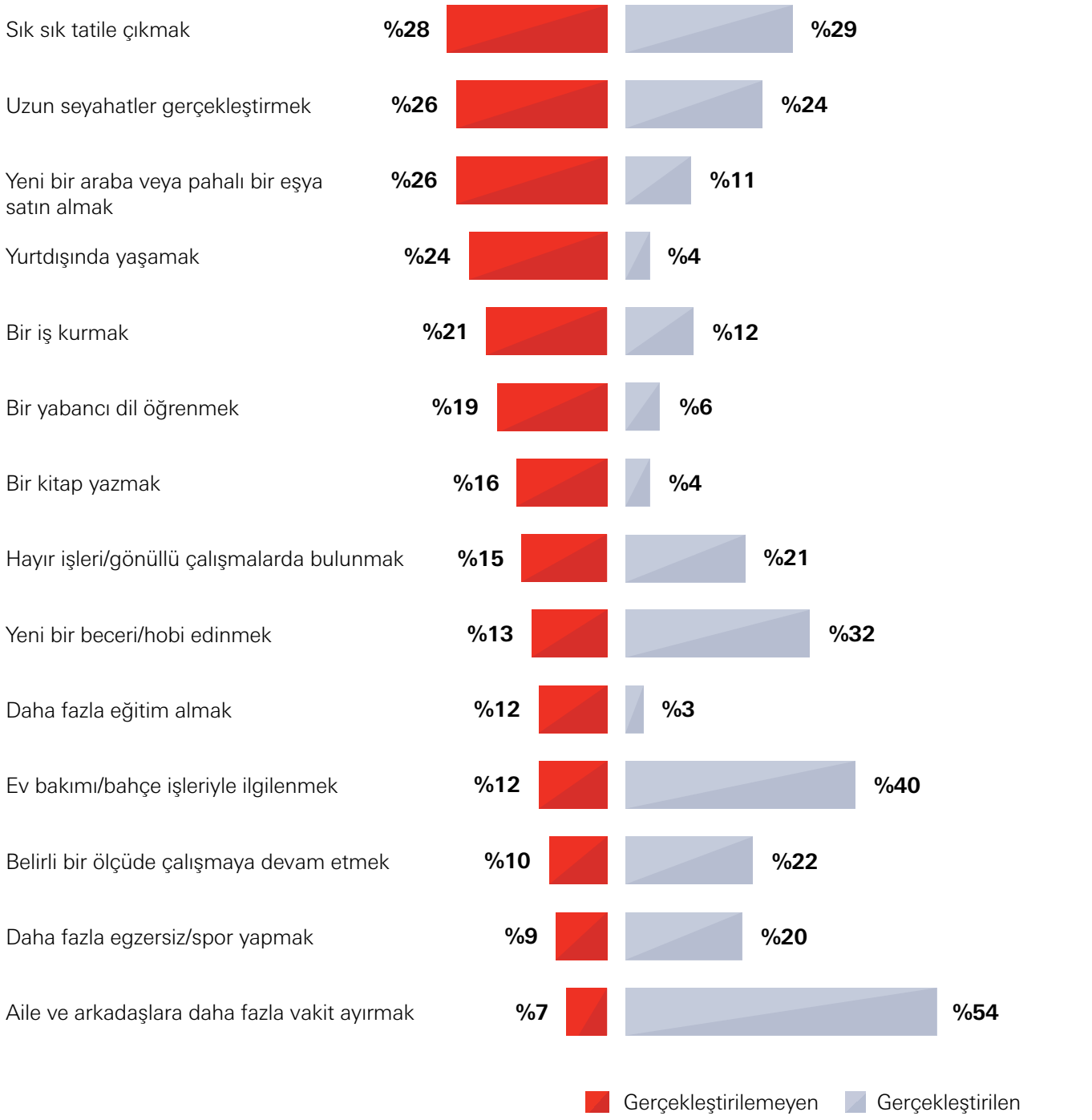
hayalleri ve isteklerinden en az birini gerçekleştirememiş durumda

Gerçekler acıdır

Emeklilik hayatı için kurulan hayalleri gerçekleştirmek, umulduğundan daha zor olabilir. Emeklilerin neredeyse tamamı (%92), emeklilik için kurdukları hayallerden en az birini henüz gerçekleştirememiş olduklarını ifade ediyor.

Gerçekleştirilememiş hayaller arasında; sıkça çıkılan tatiller (%28), uzun seyahatler (%26), yeni bir araba veya pahalı bir eşya satın almak (%26) ve yurtdışında yaşamak (%24) yer alıyor. Bazı isteklerin gerçekleştirilmesi ise daha muhtemel görünüyor. Emeklilerin yarısından fazlası (%54), emekliliklerinde ailelerine ve arkadaşlarına daha fazla zaman ayırabildiklerini söylüyor. Her beş emekliden ikisi (%40), ev bakımı/bahçe işleri, yaklaşık üçte biri de (%32) yeni bir beceri/hobi edinme hayalini gerçekleştirdiğini belirtiyor.

Emekliler bazı hayal ve isteklerini gerçekleştirememiş durumda

S. Pek çok insanın emekliliği için sahip olduğu hayaller ve istekler vardır. Emekli olduğunuzdan bu yana aşağıdakilerden hangilerini (varsa) gerçekleştirebildiniz? (Taban: Emekliler)
S. Emekli olduğunuzdan bu yana aşağıdaki hayal ve isteklerden hangilerini (varsa) gerçekleştiremediniz? (Taban: Emekliler)

Dünya malı dünyada kalır

Çalışma çağındakilerin üçte ikisi (%67) dengeli bir bakış açısıyla, kazandıkları paranın bir kısmını harcamanın, bir kısmını da çocuklarına bırakmanın daha doğru olduğuna inanıyor.

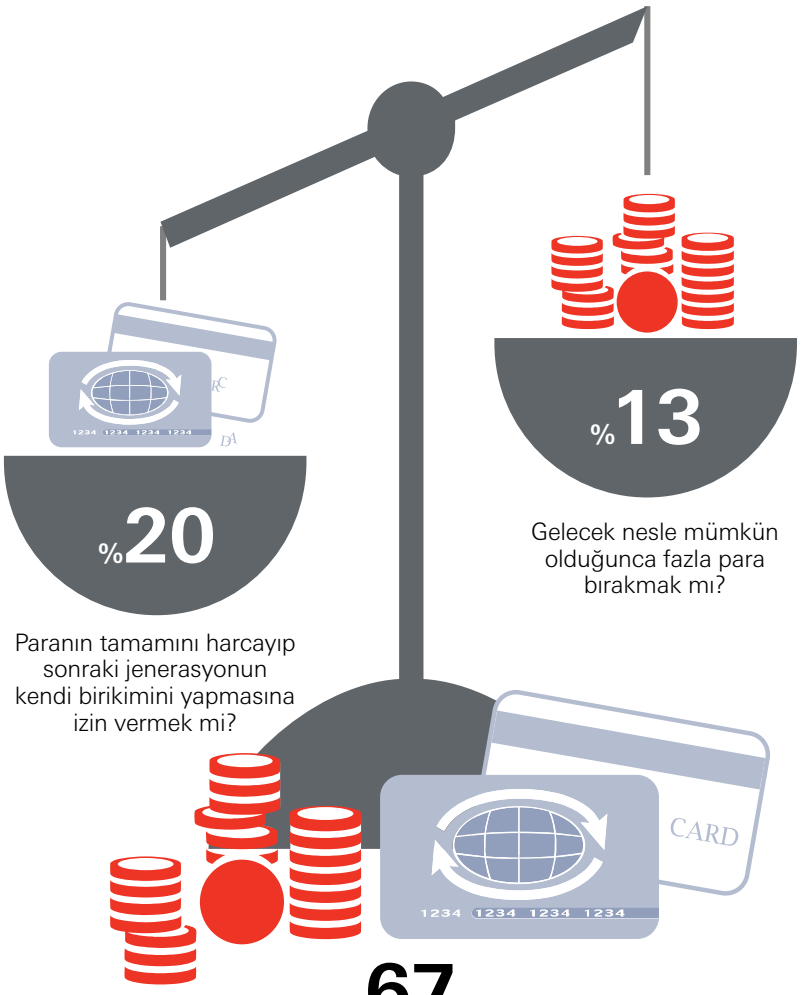
Bununla birlikte, çalışanların beşte biri (%20), kazanılan tüm parayı harcamanın ve çocuklarının kendi birikimlerini yapmalarının daha mantıklı olduğunu söylerken, %13 gibi daha düşük bir kesim de gelecek nesle aktarmak üzere mümkün olduğu kadar fazla para biriktirmenin daha doğru olduğunu düşünüyor.

Kazanılan paranın tamamını harcamakla herşeyi bir sonraki nesil için bir kenara koymak arasındaki fark, "Harcamak mı, biriktirmek mi?" şeklinde %7'lik bir fikir ayrılığına yol açıyor.

%71'lik bir oranla daha fazla kadın, dengeli bir bakış açısı benimseyerek paranın bir kısmını harcamanın, bir kısmını ise gelecek nesil için biriktirmenin doğruluğuna inanırken, bu düşünceye sahip olan erkeklerin oranı ise %64.

Orta Anadolu'da yaşayan çalışma çağındakiler, bu dengeli bakış açısını daha fazla benimsemiş durumda. Bu kişilerin dörtte üçünden fazlası (%77), Marmara Bölgesi'nde yaşayanların %68'ine ve Ege Bölgesi'nde yaşayanların %62'sine kıyasla bu fikre daha yatkın bir tutum sergiliyor.

Harcama ve birikim yapmaya yönelik farklı tutumlar

S. Aşağıdaki ifadelerden hangisi harcama ve birikim yapmaya yönelik tutumunuzu en iyi şekilde tanımlıyor? (Taban: Çalışma çağındaki insanlar)

Fedakarlıktan doğan haz

Harcamaya yönelik genel tercihe rağmen çalışma çağındakilerin beşte dördünden fazlası (%82), çocuklarına miras bırakmayı ve % 67'si gelecekte kendisine miras kalmasını umuyor. Bir kıyaslama yapıldığında ise yalnızca üçte birinden biraz fazlasına (%37) miras kaldığı görülüyor.

Daha genç çalışanlar, çocuklarına miras bırakma konusunda kendilerine daha çok güveniyor. 25 - 44 yaş aralığındaki çalışanların beşte dördünden fazlası (%84), 45 yaş üzerindekilerinse %77'si bunu gerçekleştirmeyi umuyor. Benzer şekilde, daha genç jenerasyonlar kendilerine miras bırakılacağı konusunda da daha emin: 25-44 yaş aralığındakilerin %70'i miras almayı beklerken, 45 yaş üzerindekilerin ise %61'i bu düşünceyi taşıyor.

Gelecekte kendisine miras bırakılmasını bekleyen çalışma çağındakilerin neredeyse üçte ikisi (%65), bu mirasın emeklilik yaşamını finanse etmeye yardımcı olacağını söylerken, bunların %31'i de emekliliğini tamamen veya büyük ölçüde bu parayla yaşamayı bekliyor. Genç çalışanlarınsa daha büyük bir kısmı, kendilerine kalan bir mirasın emeklilik yaşamlarını finanse edeceğine güveniyor: 25-44 yaş aralığındakilerin üçte birinden fazlası (%35), kalacak mirasın emekliliklerini tamamen veya büyük ölçüde finanse edeceği beklentisindeyken, 45 yaş üzerindekilerin dörtte biri (%25) bu beklenti içerisinde.

Kendisine bir miras kalmasını bekleyen çalışma çağındaki insanların

%65'i

bu mirasın emekliliklerinde kendilerine finansman sağlayacağını belirtiyor

Yakınlara sağlanan mali destek

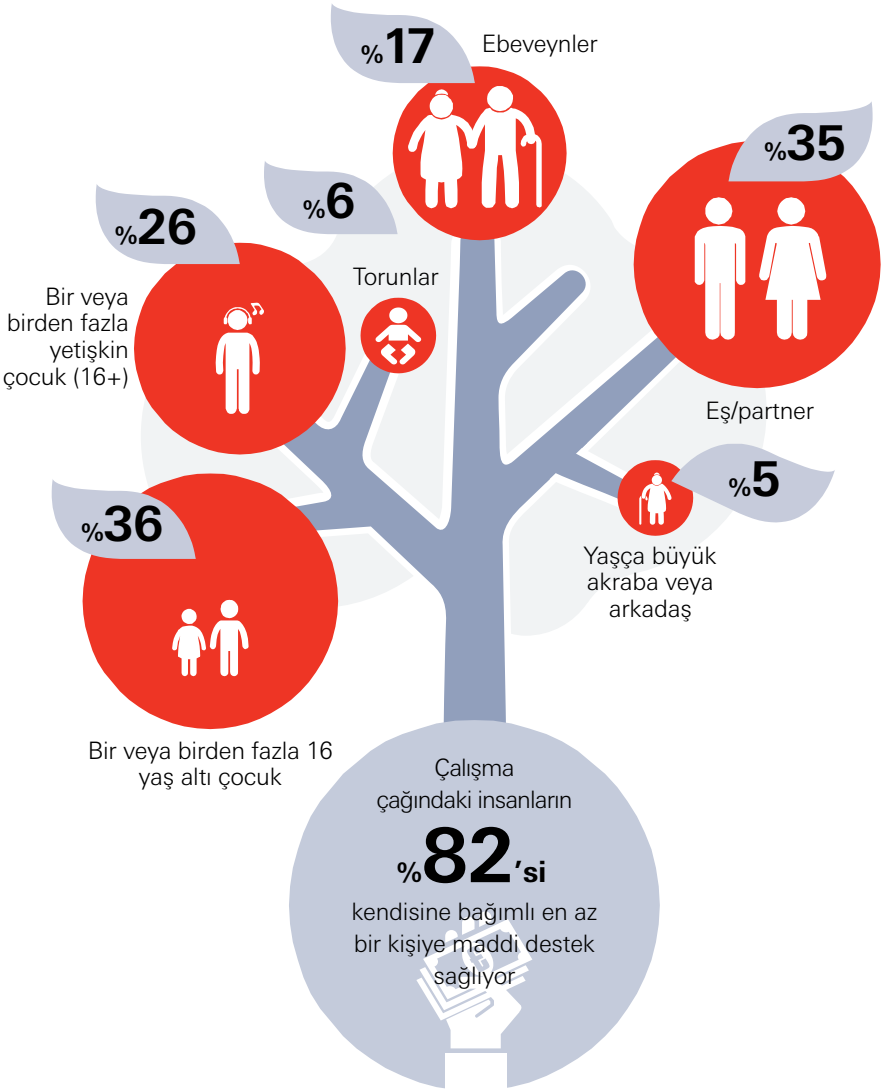
Çalışma çağındakiler için mali kararlar almak genellikle, paralarını harcamaktan veya biriktirmekten daha karmaşık. Bu kişilerin beşte dördünden fazlası (%82), bir başkasına düzenli mali destek sağlıyor; üçte birinden fazlası (%36) 16 yaşının altında bir ya da birden fazla çocuğun mali bakımını üstlenirken, %35 gibi benzer bir oranı da bir eş/partner için mali destek sağlıyor. Dörtte birinden fazlası (%26) yetişkin çocuklarına mali destek verirken yaklaşık beşte biri (%17) ebeveynlerine, %6'sı ise torunlarına düzenli maddi destekte bulunuyor.

Artık ücretli çalışma döneminde olmamalarına karşın emeklilerin %82'si başkalarına düzenli mali destekte bulunmaya devam ediyor. Bunların yarısına yakını (%47) bir ya da birden fazla yetişkin çocuğuna (16+), dörtte birinden fazlası (%27) ise eşine/partnerine destek sağlıyor. Dörtte birinden biraz azı (%22) torunlarına, %13'ü ise 16 yaşının altında bir ya da birden fazla çocuğa mali destekte bulunuyor.

Emeklilikteki mali kaygılar

Sürekli maddi sorumluluklar taşımak veya maddi olarak birine bağımlı olmak insanların kaygılandığı konular arasında yer alıyor. Çalışma çağındakilerin yaklaşık yarısı (%47), maddi anlamda aileleri veya arkadaşlarına bağımlı olma endişesi taşıyor; yine bu orana çok yakın olan %46'lık bir kesim ise gelecekte ailelerini veya arkadaşlarını maddi anlamda destekleyememekten korkuyor.

Çalışma çağındakilerin çoğu, kendilerine bağımlı en az bir kişiye düzenli mali destek sağlıyor

S. Mevcut durumda kimlere (varsa) düzenli mali destek sağlıyorsunuz? (Taban: Çalışma çağındaki insanlar)

Çalışma çağındaki kadınlar, maddi olarak aile veya arkadaşlara bağımlı olma konusunda çalışma çağındaki erkeklere kıyasla daha yüksek bir seviyede endişe taşıyor. Kadınların yarısından fazlası (%53) emekli olduklarında başkalarına bağımlı olma konusunda endişe duyarken, konuyla ilgili kaygılanan erkeklerin oranı ise %42.

Bu konu, emeklileri daha çok endişelendiriyor. Emeklilerin yarısından fazlası (%54) ailelerini veya arkadaşlarını maddi olarak destekleme konusunda endişe duyarken, %51'i maddi bakımdan onlara bağımlı olmaktan korkuyor. Bir diğer endişe kaynağı da ileriki yaşlarda ortaya çıkabilecek sağlık problemleri.

Çalışma çağındakilerinbeşte üçünden fazlası (%61), hastalanmaktan ve dolayısıyla gelir elde edememekten korkarken, yarısından fazlası (%51) sağlık bakım masrafları konusunda endişeleniyor.

Emeklilerin

%54'ü

ailesi veya arkadaşlarına maddi destek sağlama endişesi taşıyor

Mekan, mekan, mekan

Çalışma çağındakilerin emeklilik planları mekan değişikliği yapmayı da kapsıyor. Yarısından fazlası (%53), çalışmayı bıraktığında taşınmayı planlıyor. Daha genç nesil içinse taşınma isteği daha güçlü. 25-44 yaş aralığındakilerin yarısından fazlası (%56) taşınmayı planlarken, bu plana sahip 45 yaş üzerindekilerin oranı %48.

Emekli olduklarında taşınmayı düşünen çalışma çağındakilerin neredeyse yarısı (%48), bulundukları şehirden kırsal bir bölgeye gitmeyi planlıyor. Ancak, şehir hayatının "hareketliliği", bazıları için halen çekiciliğini koruyor. %46'lık bir kesim, bulunduğu şehirden başka bir şehre taşınmak istediğini ifade ediyor. Bulunduğu şehirden kırsal bir bölgeye taşınmayı planlayan erkeklerin sayısı daha fazla: Erkeklerin yarısından fazlası (%54), emekliliklerinde taşınmayı planlarken kadınlarda bu oran %41 olarak görülüyor. Bu durumun aksine, neredeyse beş kadından üçü (%57) bir başka şehre taşınmayı planlarken erkeklerin beşte ikisinden azı (%37) bu planı destekliyor.

Emeklilerin üçte ikisinden fazlası (%69), emekli olduktan sonra başka şehre taşındığı için mekan değişikliğinin emeklilere en çekici gelen plan olduğu söylenebilir.

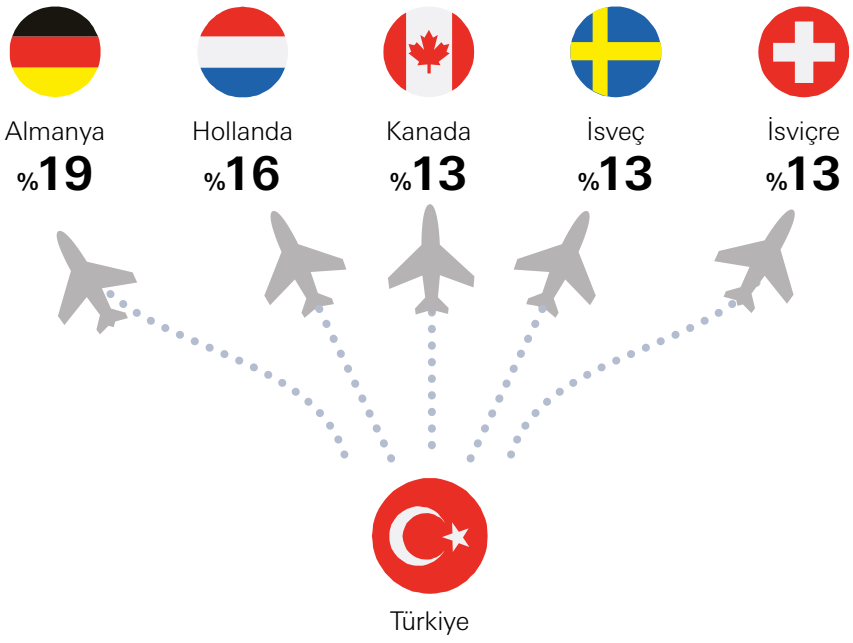
Neden taşınma?

Çalışma çağındakilerin emekli olunca taşınmak istemelerinin hem kişisel hem de pratik açıdan pek çok sebebi var.

Bu kişilerin neredeyse beşte üçünden fazlası (%59) yaşam kalitesine önem veriyor ve emeklilikte daha rahat bir yaşam hayal ediyor. Neredeyse yarısı (%49) daha temiz havadan faydalanmak

Çalışma çağındakilerin emekli olunca yerleşmek istedikleri ülkeler arasında Almanya ve Hollanda ilk sıralarda yer alıyor

Emeklilikte taşınmak istenilen ülkeler (%)

S. Emekliliğinizde aşağıdaki ülkelerden hangisine yerleşmek isterdiniz?
(Taban: Emekliliklerinde başka bir ülkeye taşınmak isteyen çalışma çağındaki insanlar)

isterken, yaklaşık üçte biri (%32) daha ucuz bir yaşam beklentisi içinde. Dörtte birinden fazlası ise (%27) emekliliklerinde kültürel deneyimlerini artırmayı umuyor.

Yer değiştirme planları konusunda aile de güçlü bir etkiye sahip. Çalışma çağındakilerin beşte birinden fazlasının (%21) emekli olduktan sonra taşınma fikri, ailelerine daha yakın olma isteğinden ileri geliyor. Bu istek, daha genç yaştaki çalışanlar üzerinde daha etkili: 25-44 yaş aralığındaki çalışanların neredeyse dörtte biri (%24) bu nedene bağlı taşınma planları yaparken, aynı nedene bağlı taşınma planı olan 45 yaş üzerindekilerin oranı yalnızca %16.

Pratikte geçerli nedenler de önem teşkil ediyor. Çalışanların yaklaşık beşte biri (%18), yerel imkanlara yakın olmanın öneminden bahsederken, %13'ü daha ucuz kira/ev satın alma maliyeti arzuluyor. %12'lik bir kesim ise emekli olunca taşınma kararlarında sağlık/bakım tesislerine yakın mesafenin etkili olduğunu söylüyor. Çocuk sahibi olmayan çalışanların, kültürel deneyimlerini artırmaya daha yatkın oldukları gözlemleniyor. Çocuksuz çalışanların yaklaşık beşte ikisi (%38), emekli olunca yer değiştirme planının sebebini buna bağlarken, aynı neden çocuk sahibi olanların ancak dörtte birinden azı (%23) için geçerli.

Yurtdışı hayalleri

Çalışma çağındakilerin beşte ikisinden fazlası (%42) aynı ülke içinde yer değiştirmeyi planlarken, %11'i emekliliğinde yurtdışına yerleşmeyi planlıyor. Bu kişilerin yaklaşık beşte biri (%19) Almanya'ya yerleşmeyi planlarken; Hollanda (%16), Kanada (%13), İsveç (%13) ve İsviçre (%13) de emeklilik hayatı içinpopüler ülkeler arasında yer alıyor.

Daha iyi bir emeklilik için pratik adımlar

Emeklilik için birikim yapan bireylerin, kendilerine daha iyi bir gelecek hazırlamalarına yardımcı olacak, araştırmalar sonucu belirlenmiş pratik öneriler…

1

Emeklilik hayalleriniz konusunda gerçekçi olun

Emeklilerin neredeyse tamamı (%92), hayalleri ve isteklerinden en az birini gerçekleştirememiş durumda.

Emeklilik size pek çok seçenek sunabilir. Ne tür bir emeklilik istediğinize karar verin ve bunun ne kadara mal olacağı konusunda kendinize dürüst olun.

2

Uzun vadeli çalışma planlarınızı gözden geçirin

Çalışma çağındakilerin neredeyse beşte üçü (%58), tamamen emekli olmadan önce kısmi emeklilik planlıyor.

Gerçekçi bir şekilde tam emekliliğe hangi yaşta maddi açıdan hazır olacağınızı ve kısmi emekli olmayı mı yoksa daha uzun süre çalışmaya devam etmeyi mi istediğinizi değerlendirin.

3

Finansal taahhütlerinizi değerlendirin

Çalışma çağındakilerin ve emeklilerin beşte dördünden fazlası (%82) en az bir başka kişiye daha düzenli mali destek sağlıyor.

Çalışma hayatınız boyunca emekli olana kadar aile bireylerine (eş veya partner, çocuklar, yaşlı ebeveynler) maddi destekte bulunmak, göz önünde bulundurulması gereken bir gerçek olabilir. Kendinizin ve ailenizin uzun vadedeki finansal ihtiyaçlarını değerlendirin ve tüm bunları emeklilik planlamanıza dahil ettiğinizden emin olun.

4

Net bir emeklilik planınız olsun

Kendisine miras kalmış olan veya kalmasını bekleyen çalışma çağındakilerin neredeyse üçte ikisi (%65), bu mirasın emeklilikteki yaşamlarını finanse etmeye yardımcı olacağı görüşünde. Bununla birlikte gerçekte, çalışanların sadece üçte birinden biraz fazlasına (%37) miras kalmış durumda.

Emekliliğinizi nasıl finanse edeceğinizi değerlendirin ve mirasa bel bağlamayın. Gerçekçi bir mali planınız olduğundan emin olun ve ihtiyaç duymanız halinde profesyonel finansal danışmanlık alın.

© HSBC Holdings plc 2015
Tüm hakları saklıdır.

Aşağıda belirtilen atıfla birlikte bulunmak kaydıyla bu raporun bölümleri kullanılabilir veya alıntılanabilir: "İzin alınmak suretiyle, HSBC Holdings plc. tarafından 2015 yılında yayınlanan Emekliliğin Geleceği raporundan kopyalanmıştır."

HSBC, HSBC Holdings plc'nin bir ticari markasıdır ve HSBC'ye ilişkin tüm haklar HSBC Holdings plc'ye aittir.
HSBC ticari markası, logosu veya marka adı yukarıda belirtilenlerin dışında kullanılamaz.

HSBC Holdings, Londra tarafından yayınlanmıştır.

HSBC Holdings plc
8 Canada Square, Londra E14 5HQ